

TMS 23-BORÇLANMA MALİYETLERİNİN “YAT ÜRETEBİR İŞLETME” AÇISINDAN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF TAS 23 – BORROWING COSTS IN TERMS OF A YACHT MANUFACTURING FIRM

Yrd.Doç.Dr. Tülay F.TELLİOĞLU*
Yrd.Doç.Dr. Naciye GÖKÇE**
Fatma DEMİR***

ÖZET

Borçlanma maliyeti; bir işletme tarafından gerçekleştirilen borçlanmalarla ilgili ortaya çıkan faiz ve diğer giderler, olarak tanımlanmaktadır. Ele alınan Türkiye Muhasebe Standartlarından 23. nolu Borçlanma Maliyetleri Standardının temel ilkesi, bir özellikli varlığın elde edilmesi veya ortaya konması ile doğrudan ilişki kurulabilen borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi, bunların dışındaki maliyetlerin gider kaydedilerek muhasebeleştirilmesidir. Bu çalışmanın amacı; işletmelerin ihtiyaçları doğrultusunda gerçekleştirecekleri özellikli varlığa ilişkin borçlanmalarının ne şekilde sınıflandırılacağını ve nasıl muhasebeleştirileceğini ortaya koymaktır. Bu bağlamda borçlanma maliyeti kavramı, deniz araçları imal eden bir işletmede üretilen yat üretimi açısından ele alınmıştır. Ülkemizde konuyla ilgili olarak da, Türkiye Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği (TMUGT) çerçevesinde, Yeni Türk Ticaret Kanunu (YTTK), Vergi Usul Kanunu (VUK), Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), açıklarından borçlanma maliyetleri göz önünde bulundurulmuş, örnek uygulamayla borçlanmanın yansımaları somutlaştırılarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT

Borrowing costs are defined as the total of interest and the other expenses that an entity incurs in connection with borrowing funds. We consider core principal of Borrowing costs Standard 23 stating as; “Borrowing costs are capitalized that are directly attributable to acquisition, construction, and production of a qualifying asset form part of that asset. Other expenses are recognized as an expense.” The primary aim of this study is to explain the accounting for and presentation of borrowing costs in terms of business’ needs. In this context, we examine the concept of borrowing cost

* Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, fidanci@aku.edu.tr

** Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ngokce@aku.edu.tr

*** Afyonkarahisar Ticaret Meslek Lisesi, Muhasebe Finansman Öğretmeni, (AKÜ, SBE, Yüksek Lisans Öğrencisi), fatmademir82@hotmail.com

in an entity that operates in the sea transportation vehicles manufacturing sector, which produces yachts. In this study, the Turkish Uniform Accounting System, New Turkish Commercial Law, Tax Procedural Law and Turkish Accounting Standards are also considered in the example given in content from the perspective of accounting of borrowing funds.

Anahtar Kelimeler: TMS 23, Borçlanma Maliyeti, Özellikli Varlık, Aktifleştirme

JEL Sınıflandırması: M41, M48

Key Words: TAS 23, Borrowing costs, qualifying asset, capitalization.

JEL Classification: M41, M48

1. GİRİŞ ve LİTERATÜR ÇALIŞMASI

Muhasebe uygulamalarında tekdüzeliğin gerçekleştirilmesi, karşılaştırılabilirlik ve objektif sonuçlara ulaşabilmek açısından son derece önemlidir. Dünyanın her yerinde, finansal tabloları kullananlar, bu tabloları doğru şekilde inceleyip, değerlendirebilmeleri için ortak bir dil kullanmaya gerek duymuşlardır. Bu nedenle uluslararası bir bütünlük sağlanması amacıyla Uluslararası Muhasebe Standartları ortaya çıkmıştır. Bu standartların uygulanması, muhasebe uygulamalarında ülkeler arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmakta, genel kabul görmüş bir düzen içerisinde muhasebe işlemleri gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde bu duruma istinaden yerel uygulamalardan vazgeçilip, evrensel standartları uygulamaya koyma görevini 2002 yılında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) üstlenmiştir ve 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle, 29.03.2012 tarihinde kurulun adı Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu olarak yürürlüğe girmiştir.

13/01/2011 tarihinde kabul edilen, 14/02/2011 tarihli 27846 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Ticaret Kanunu (YTTK), muhasebe uygulamalarına muhasebe standartları ile paralellik gösteren bir yaklaşım tarzı göstermiş, hatta bir kısım maddelerde doğrudan muhasebe standartlarındaki hükme göre hareket edilmesi gereğinden bahsetmiştir. Buna göre, YTTK, borçlanma maliyetlerinden doğrudan bahsetmemiş, 72-76 arasındaki maddeler Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülen kuralların uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Türk mevzuatının temellerinden bir diğeri olan Vergi Usul Kanunu (VUK)'nda borçlanma maliyetleri ile ilgili tam bir hükme rastlanmamış ve konuya açıklık getirmesi bakımından VUK 238 nolu tebliğ ile 163 nolu tebliğ incelenmiştir. Ancak 163 nolu tebliğ, yatırımların finansmanında kullanılan kredi faizleri ile ithal edilen sabit varlıklara ilişkin ortaya çıkan kur farklarını incelemiş olması yönüyle çalışmanın kapsamı dışındadır. Stoklara ilişkin borçlanma maliyetiyle ilgili olan 238 nolu tebliğ, borçlanma maliyetine açıklık getirmiş ve VUK 274.maddesi ile hükme bağlamıştır. Ayrıca VUK 262.maddesindeki hükümler, borçlanma maliyetinin başlangıç noktasını

oluşturmaktadır (Aktaş, 2010:21) yani, maliyet bedelinin kapsamı anlatılmaktadır. Aynı kanunun 275.maddesinde maliyet bedeline giren unsur olarak borçlanma maliyetinden özel olarak bahsedilmemesine rağmen, bu giderin maliyet bedeline veya vergi matrahına etkilenmesi yönü açıklanmıştır (www.muhasabe.gen.tr/mevzuat/vuk/GenelYazilar/vukmd274_02.htm, Mahir Aydoğan ARAZ).

Literatürde borçlanma maliyeti olarak da adlandırılan yabancı kaynak maliyeti, işletmelerin geri ödemek kaydıyla üçüncü şahıslardan veya kurumlardan elde ettikleri her çeşit nakit ve nakit benzeri varlıklarla, her türlü hak ve taahhütlerden oluşan maliyetlerdir (Aktaş, 2010:3). Günümüz küresel rekabet ortamında işletmeler finansman ihtiyacını kendi kaynaklarıyla finanse etmekte yetersiz kalabilmekte ve yabancı kaynak kullanma gereği duymaktadır. İster özkaynak olsun ister yabancı kaynak, her kaynağın bir maliyeti vardır ve işletme için bir kaynağın maliyeti, o kaynağı işletmeye sağlayacak olanın, yatırımından bekleyeceği getiri tutarındır. (Çonkar, 2010:93).Yabancı kaynak kullanımı, belli bir noktaya kadar işletmeler için avantajlı bir durum olabilmekte, işletmeler finansman kaldırıcı sayesinde karlılık oranını artırabilmektedir (www.okansarioğlu.com/finansal-kaldıraç). Bu durum özellikle rekabetin hızla arttığı bu günün ekonomik koşullarında yabancı kaynak kullanımının giderek daha fazla kullanılmasına sebebiyet vermektedir (Sevilengül, 2009:471). Çünkü yabancı kaynak kullanımı, yabancı kaynak için ödenecek faizin gider yazılabilmesi ve dolayısıyla daha az vergi ödenmesinin söz konusu olması ile ortaklara daha fazla kar kalması durumu ile tercih nedeni olabilmektedir (Tenker, 1999:237).

Çalışma konusu olarak ele alınan TMS 23 nolu Borçlanma Maliyetleri Standardı, 09/11/2005 tarih 25988 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartları ile uygulamaya girmiştir. İlk yayınladığı haliyle standartta, özellikli varlıklarla doğrudan ilişkili borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde (aktife yazmak ya da gider olarak yazmak konusunda) isteğe bağlı bir uygulama söz konusu iken, 29 Mart 2007 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK)'nun yaptığı bir değişiklikle bu uygulamaya son verilmiştir. Borçlanma maliyetine ilişkin tüm harcamaların aktifleştirilmesi ve bu maliyetlerin varlığın maliyetinin bir parçası olduğu hükmü konmuştur (www.iasplus.com/en/standarts/standart6, Özerhan ve Yanık, 2012:429). Ancak, çok miktarda ve tekrarlanarak üretilen stoklarda, hem borçlanma maliyetlerinin stoklara dağıtımının hem de stoklar satılana kadar borçlanma maliyetlerinin izlenmesindeki zorluk, yani maliyeti faydayı aşacağı için aktifleştirilme durumu söz konusu olmamaktadır (Karataş, 2010:131). Zorunluluk durumu standartta borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde iki yöntemden biri olan alternatif yöntemi anlatılmaktadır. Alternatif yöntemde göre, özellikli bir varlığın satın alınması, üretimi, inşası ile doğrudan ilgisi bulunan borçlanma maliyetleri o varlığın maliyetine eklenmekte, yani aktifleştirilmektedir (Elitaş, 2011:183-184, İbiş, 2001:3-4). Aynı şekilde stoklar, özellikli varlık tanıma uygunsu (satışa hazır olması için uzun zaman geçmesi gerekiyorsa) borçlanma maliyetleri, varlık maliyetine dahil edilir. Diğer yöntem olan temel yöntemde göre ise, muhasebe

uygulamalarında borçlanma maliyetleri gerçekleştiği anda dönem gideri olarak muhasebeleştirilmektedir (Demir, 2012:271).

Borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ilişkin farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Aktifleştirmeye taraf olan bir görüş, özellikli varlıklarla ilgili olan borçlanma maliyetlerinin, bu varlığa ait aktifleştirme işlemine tabi tutulan diğer edinme giderlerinden farklı olmadığını öne sürmektedir (Sönmez, 2003:6; UMS 23,6.paragraf “a”şikkı). Aktifleştirmeye karşı çıkan bir görüş, işletmenin finansal tercihi olan yabancı kaynak kullanımı dolayısıyla oluşan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi, dönem gideri olarak kaydedilmediği için faaliyet sonuçları arasında raporlanamamasının söz konusu olduğunu savunmaktadır (Zaif, 1999:107).

Az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde zorunlu olarak yabancı kaynak finansmanını tercih etmek zorunda kalan bazı işletmeler standartta belirtilen özellikli varlık kavramını yanlış anlayıp, yanlış yorumlama bulunabilmektedirler. Bu işletmeler yüksek maliyet gerektiren ve yüksek fiyata sahip kıymetlerin özellikli varlık olduğunu sanmakta dolayısıyla bu varlıklarla alakalı olarak katlanılan borçlanma maliyetleri için aktifleştirme yöntemini tercih etmektedirler. Ancak Borçlanma Maliyeti Standardı’nda bir varlığın özellikli olması için gereken koşullar arasında, o varlığın fiyatının yüksek olması gibi bir durumdan söz edilmemektedir. Özellikli varlığın tespiti için önemli olan kullanıma veya satışa hazır hale gelmesi için geçen süredir (Mirza ve diğerleri, 2008:170).

Bu çalışmada ele alınan borçlanma maliyeti, stoklar açısından incelenmiş ve deniz araçları imal eden bir işletmede özellikli bir varlık olan yat imalatı örneğiyle açıklanmaya çalışılmıştır.

2. BORÇLANMA MALİYETİNİN KAPSAMI VE İLGİLİ KAVRAMLAR

2.1. Borçlanma Maliyetlerinin Kapsamı

23 nolu standart açısından, borçlanma durumu ortaya çıktığında, genel uygulama olarak borçlanma maliyetinin gerçekleştiği anda gider olarak muhasebeleştirilmesini gerektirmektedir.

Bununla birlikte standartta izin verilen alternatif bir uygulama olarak, özellikli bir varlığın satın alınması, inşası ve üretimi ile ilgili direkt bir biçimde ilgisi bulunan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine izin verilmektedir. Yani özellikli bir varlığın elde edilmesine ilişkin borçlanma maliyetleri, ilgili varlığın maliyetine dahil edilir.

2.2. Borçlanma Maliyeti İle İlgili Kavramlar

“Borç kavramı; geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey veya birine karşı bir şeyi yerine getirme yükümlülüğü, vecibe anlamına gelmektedir. Yükümlülük ise yapılması zorunlu olan iş veya bir işi yapma zorunluluğu, yükümlülük, yüküm, mükellefiyet, mecburluk, mecburiyet anlamındadır.” (tdk.org.tr)

Borçlanma maliyetleri: "Bir işletme tarafından yapılan borçlanmalarla ilgili olarak katlanılan faiz ve diğer giderlerdir." (TMS 23.5)

Borçlanma maliyeti ile ilgili olarak aşağıdakiler de sıralanabilir;

- Borçlarla ilgili indirim veya primlerin itfaları,
- Reeskont faiz giderleri,
- Finansal kiralama ile ilgili finansman giderleri ,
- Yabancı paralarla ilgili borçlanmalarda ortaya çıkan kur farkları, (Örten ve diğerleri, 2011:372; AKGÜN, Ali İhsan, 2012:234)

Özellikli varlık: "Amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklardır." (TMS 23.5)

Özellikli varlıklar genellikle siparişe bağlı olarak üretilen stoklar ve maddi duran varlıklardan oluşmaktadır. Stoklara örnek olarak aşağıdakiler verilebilir:

- Yap-Sat işi yapan işletmelerde inşa edilen daireler
- Deniz araçları üreten işletmelerin imal ettikleri yat, gemi vs.
- Şarap üreten işletmelerin mamulleri olan şaraplar.
- Enerji üretim tesisleri,
- Maddi olmayan duran varlıklar,
- Yatırım amaçlı gayrimenkuller (Yapan, 2011:2; Örten ve diğerleri, 2011:373-374)

Aktifleştirme: "Bir özellikli varlığın elde edilmesine yönelik ilk harcama veya tahakkukların yapılmasıyla başlayan ve kullanıma veya satışa hazır hale geldiğinde son bulan harcamaların özellikli varlığın maliyetine ilave edilmesidir." (IFRS, Org/documents ,2012, Technical Summary, Aygör:1)

Etkin faiz yöntemi : "Etkin faiz oranını kullanmak suretiyle, Finansal varlık veya borcun (veya bir finansal varlık veya borç gurubunun) itfa edilmiş maliyetlerinin hesaplanması ve ilgili faiz gelir ve giderlerinin ilişkili olduğu döneme dağıtılması yöntemidir. Etkin faiz oranı; finansal aracın beklenen ömrü boyunca veya uygun olması durumunda daha kısa bir zaman dilimi süresince yapılacak gelecekteki tahmini nakit ödeme ve tahsilatını tam olarak ilgili finansal varlık veya borcun net defter değerine indirgeyen oranıdır." (Demir, 2012:399, TMS 39, paragraf 9.)

3. BORÇLANMA MALİYETİ VE STOKLAR İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

3.1. Türkiye Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği (TMUGT) İle İlgili Düzenlemeler

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Türk muhasebe sisteminin temel alt yapısını oluşturmaktadır (Yolcu, 2010:4).

1994 yılında yürürlüğe giren Tek Düzen Muhasebe Sistemi (TDMS) ile; muhasebenin temel kavramları, muhasebe politikaları açıklanmış, tek düzen hesap planı ile mali tabloların düzenlenmesine ilişkin ayrıntılı bilgiler sunulmuş ve Türkiye’de karşılaştırılabilir bir muhasebe sistemi getirilmiştir. TDMS, muhasebe uygulamalarında maliyet hesaplarında 7/A ve 7/B seçeneklerine göre hareket etme zorunluluğunu getirmiştir. ve TDMS’nin değerlendirme hususunda Vergi Usul Kanunu’na bağlı olmasının yanında, ayrıştığı bazı hususlar da vardır. Bu da ticari kâr ile mali kâr arasında farklılaşmalara neden olabilmektedir. (Bayrı, 2010:91)

Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliğinde, “ Stoklar” hesabıyla ilgili olarak *"Stoklar, işletmenin satmak, üretmek veya işletme ihtiyaçlarında kullanılmak üzere elinde bulundurduğu, değerlendirme gününde işletmenin mülkiyet ve tasarrufundan çıkmamış mal, hammadde, yarı mamul, işletme malzemesi, yardımcı malzeme, mamul gibi maddi değerlerdir"* şeklinde tanım yapılmıştır (www.webmuhasebe.com).

3.2. Vergi Usul Kanunu (VUK) İle İlgili Düzenlemeler

Vergi mevzuatı açısından borçlanma maliyetleri maddi duran varlıklar ve stoklar olmak üzere iki açıdan değerlendirilmektedir.(Çonkar ve diğerleri, 2007:75)

Stoklar açısından, imal edilen malın maliyetine eklenecek hususlar VUK Md.275 de belirtilmiştir. Buna göre; mamulün üretiminde kullanılan ilk madde ve malzeme, mamule isabet eden işçilik, genel üretim giderlerinden mamule düşen hisse, ambalaj kullanılmasının zorunlu olduğu durumlarda ambalaj malzemesinin bedeli zorunlu olarak mamulün maliyetine eklenir. Genel yönetim giderlerinin ise mamulün maliyetine eklenmesi ya da gider olarak kaydedilmesi seçimli olarak söz konusudur (VUK Md.275).

Stokların gerek satın alınmaları gerekse üretilmeleri durumlarında maliyet bedeli ile değerlendirilmesi öngörülmüştür. V.U.K. 262.nci maddesinde stok maliyetleri *"...İktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebeti ile yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilimum giderlerin toplamını ifade eder"* şeklinde tanımlanmıştır. Stokların satın alma veya üretim maliyeti içinde sigorta, taşıma, gümrük vergileri vb. gibi ek giderler de dahil edilmektedir. Stokların satın alma veya üretim maliyetleri sırasında oluşan ek giderlerden birisi de borçlanma maliyetidir.

3.3. Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) İle İlgili Düzenlemeler

TMS 23’e göre temel ilke; Bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşaatı veya üretimi ile doğrudan alakalı olan borçlanma maliyetleri söz konusu

varlığın maliyetinin bir parçasını ihtiva eder. Bunların dışındaki diğer borçlanma maliyetleri gider olarak muhasebeleştirilir.(TMS 23:1)

TMS 23 standardı, borçlanma maliyetlerinin stokların maliyetine dahil edildiği koşulları sınırlamıştır ki, bir işletme stokları vadeli ödeme koşuluyla almış olabilir. Yapılan sözleşmede peşin alım fiyatı ile ödenen fiyat arasındaki bir fark olan finansman unsuru içermesi halinde, bu unsurlar finanse edildiği dönemde faiz gideri olarak muhasebeleştirilir (Demir, 2012:277; TMS 2, paragraf 18).

Borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde TMS 23 kapsamına dahil edilmeyen durumlar şöyledir;

1. Borç olarak sınıflandırılmayan, imtiyazlı hisseler dahil, özkaynakların gerçekleşen veya tahmini maliyetleri ile ilgili konular bu Standardın kapsamında değildir.

2. İşletmelerce aşağıdaki varlıkların elde edilmesi, inşaatı veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri ile ilgili olarak bu Standardın uygulanması gerekli değildir:

(a) Gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen bir özellikli varlık, örneğin bir canlı varlık,

(b) Çok miktarda ve tekrarlanarak imal edilen veya üretilen stoklar (TMS 23:2-4).

Standarda göre her türlü faiz gideri borçlanma maliyeti niteliğindedir. Faiz maliyetiyle ilgili olarak kur farkları da düzeltme ölçüsünde borçlanma maliyeti olarak değerlendirilmiştir (Karataş, 2010:123.)

Stokların maliyetine alınmayan ve oluştuğu dönemin gideri olarak kabul edilen giderler şu şekildedir (Deliotte, 2013:3; TMS 2, paragraf 16):

- Normalin üstünde gerçekleşen, ilk madde ve malzeme (fire ve kayıplar), işçilik ve diğer üretim maliyetleri
- Bir sonraki üretim aşaması için zorunlu olanlar dışındaki depolama giderleri
- Stokların bulunduğu konum ve duruma gelmesinde katkısı olmayan genel yönetim giderleri ve
- Satış giderleri.

4. DENİZ ARAÇLARI İMAL EDEN BİR İŞLETMEDE ÜRETİLEN YATA İLİŞKİN BORÇLANMA MALİYETİNİN TMS'DEKİ DÜZENLEMELER DOĞRULTUSUNDA MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Borçlanma maliyetleri standardının en dikkat çekici ve üzerinde durulması gereken hususu, bir varlığın özellikli olup olmadığı belirlendikten sonra, aktifleştirilecek borçlanma maliyetini tespit etmektir. Aktifleştirilebilme için, bu maliyetleri güvenilir bir biçimde ölçülebilmesi ve

işletmeye gelecek ekonomik bir fayda sağlamanın mümkün olması gerekmektedir (TMS 23, paragraf 9).

TMS 23 Borçlanma maliyetleri standardına göre; bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası ve üretimi ile doğrudan ilişkili olan borçlanma maliyetleri aktifleştirilecek, bunların dışında oluşan borçlanma maliyetleri de ortaya çıktıkları dönemde gider olarak muhasebeleştirilecektir. Stokların üretimi sırasında ortaya çıkan borçlanma maliyetleri 730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ hesabında izlenmekte ve üretim tamamlanınca 152 MAMULLER hesabına aktarılmaktadır.

4.1. Borçlanma Maliyetlerinin Aktifleştirilmesi

Borçlanma maliyetleri aşağıdaki şartların gerçekleşmesi halinde aktifleştirme durumu söz konusudur (TMS 23, paragraf 6):

4.1.1. Aktifleştirme Koşulları

TMS–23 “Borçlanma Maliyetleri” standardında bir varlığın ediniminde yapılan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilip, aktifleştirilemeyeceği hususu TMS 23 ün 6. paragrafında şöyle belirtilmiştir:

- a) *Banka kredileri (kredili mevduat hesapları dahil) ile kısa ve uzun vadeli borçlanmalara uygulanan faizler,*
- b) *Borçlanmalarla ilgili iskonto ve primlerin itfa payları,*
- c) *Borç sözleşmeleri ile ilgili olarak oluşan diğer maliyetlerin itfa payları,*
- d) *TMS–17 Kiralama İşlemleri Standardı uyarınca finansal tablolara yansıtılan finansal kiralamalara ilişkin borçlanma maliyetleri,*
- e) *Yabancı para ile borçlanmalarda, faiz maliyetleri ile ilgili düzeltme olarak dikkate alındıkları ölçüde olmak üzere, kur farkları aktifleştirilir (TMS 23: paragraf 6).*

TMS 23 e göre, bir varlık “özellikli varlık” ise, borçlanma maliyetleri aktifleştirilebilir yine aynı standardın ün 12. paragrafında , “borçlanmadan elde edilen fonlar geçici olarak herhangi bir şekilde gelir sağlayacak biçimde değerlendirilmiş ise, bu gelir borçlanma maliyetlerinden düşülür ve kalan kısım aktifleştirilir” denilmektedir. Ancak ilk madde ve malzemenin taksitle alınması durumunda, vade farkından dolayı fiyatın içinde bulunan finansman maliyeti ayrıştırılmakta ve finansman giderlerinin içine alınmakta, böylece elde etme maliyetlerinin içerisinde finansman giderleri yer almamaktadır (Örten ve diğerleri, 2011:208).

4.1.2. Aktifleştirme Oranı Ve Hesaplamaları

Bir işletme için borçlandığı fonların bir miktarının, özellikli bir varlığın finansmanında kullanılması durumunda; borçlanma maliyetinin aktifleştirilecek tutarı, özellikli varlıkla ilgili harcamalara uygulanacak bir aktifleştirme oranı ile belirlenir. Aktifleştirme oranı, özellikli varlıkla ilgili yapılmış borçlanmalar düşüldükten sonra, o döneme ait bütün borçlarıyla ilgili borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalamasıdır. Bir dönem boyunca

aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin tutarı, ilgili dönem boyunca oluşan borçlanma maliyetleri tutarını aşamaz denilmektedir. (TMS 23:14)

Aktifleştirme oranının, borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalaması üzerinden hesaplanması suretiyle, aktifleştirilebilecek finansman giderlerinin belirlenmesi sağlanır (UFRS Cep Kitapçığı, 2008).

Bir dönem süresince aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin tutarı şöyle hesaplanır:

$$A.O. : \frac{(Kredi1 * F.O.1) + (Kredi 2 * F. O.2) + \dots + (Kredi n * F.O.n)}{Kredi 1 + Kredi 2 + \dots + Kredi n}$$

A.O. = Aktifleştirme Oranı

F.O. = Faiz Oranı

Bir dönem boyunca aktifleştirilen tutar, oluşan borçlanma maliyetleri tutarını aşmamalıdır. (Karataş, 2010:125.)

TMS 39 Finansal Araçlar standardına göre Etkin Faiz Yöntemi, sabit getirisi olan yatırımlar ve sabit maliyetli borçlanmalara uygulanmakta olup; finansal varlık veya borcun, itfa edilmiş maliyetlerinin hesaplanması ve bu maliyetlere ilişkin faiz gelir veya giderlerinin ilgili olduğu döneme dağıtılmasında kullanılmakta olan bir yöntemdir. Etkin Faiz Yöntemi'nin temel özelliği, gelecekteki değer veya bugünkü değer hesaplamasının basit faiz esasına göre değil bileşik faiz esasına göre yapılıyor olmasıdır. Etkin faiz oranı; finansal borcun, faydalı ömrü boyunca gelecekteki neden olacağı tahmini nakit ödemelerini ilgili finansal borcun bugünkü değerine indirgeyen orandır. Yatırımlar için ise, etkin faiz oranı yatırım anındaki getirisi, yani iç verim oranı olarak değerlendirilir. Bu yöntem kullanılmak suretiyle bulunan değere iskonto edilmiş değer, itfa edilmiş maliyet değeri veya bugünkü değer denilmektedir (Selvi, 2009:49).

4.1.3. Aktifleştirmeye Başlanılması

TMS 23'ün 17. paragrafına göre; aktifleştirmenin başlama tarihi, işletmenin aşağıdaki koşulların tümünü sağladığı tarihtir:

- (a) İşletme, varlık için harcama yaptığında;
- (b) Borçlanma maliyetleri oluştuğunda;
- (c) İşletme, ilgili varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlere başladığında (TMS 23:17).

4.1.4. Aktifleştirmeye Ara Verilmesi

İşletmeler tarafından özellikli varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesiyle ilgili gerçekleşen faaliyetlere uzun süreli ara verilen dönemlerde oluşan borçlanma maliyetlerinin bu süre içerisinde aktifleştirilmesine de ara verilir. Ancak, ara verilen dönemde önemli teknik ve idari çalışmalar devam ediyorsa bu sürede borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez. Ortaya çıkan gecikme, varlığın amaçlanan

kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gereken işlemlerin vazgeçilmez bir parçası ise yine bu maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez. (TMS 23:20-21)

4.1.5. Aktifleştirmenin Sonlandırılması

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir (TMS 23:22).

Özellikli bir varlığın fiziken inşası tamamlandığında, idari işlemler devam ediyor olsa da bu varlık amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelmiş demektir. Parçalar halinde tamamlanmanın söz konusu olduğu durumlarda tamamlanan parçanın aktifleştirilmesine son verilir, diğer parçalar için aktifleştirme işi devam eder.(TMS 23:23-24)

4.2. Borçlanma Maliyetinin Dönem Gideri Olarak Kaydedilmesi

IASB, 2007'ye göre yenilenen standart aşağıdaki hususlarla ilgili borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesini gerektirmez:

a) Gerçeğe uygun değeri üzerinden ölçülen bir özellikli varlık (örneğin, bir canlı varlık). Söz konusu varlıklar, üretimleri veya inş süreleri dahilinde gerçekleşen borçlanma maliyetlerinin tutarlarından etkilenmemektedir. Ancak bu durum, bir işletmenin bu varlıkların gerçeğe uygun değerlerinin ölçülmesi öncesinde buna benzer varlıklarda aktifleştirilmiş borçlanma maliyetlerinin kâr veya zararda sunumuna engel teşkil etmez.

b) Kullanıma veya satışa hazır hale gelmeleri uzun bir süreyi gerektirse dahi, çok miktarda ve tekrarlanarak imal edilen veya üretilen stoklar (örneğin, şarap veya tütün). (www.iasb.org)

IASB, hem borçlanma maliyetlerinin tekrarlanmak suretiyle çok miktarda üretilen stoklara dağıtılmasının hem de bu stoklar satılana kadar geçen sürede oluşan borçlanma maliyetlerini takip etmenin güçlüğüne belirtmiş ve aktifleştirme işlemi için katlanılacak maliyetlerin oluşabilecek faydayı aşacağından dolayı, bu stoklara ilişkin borçlanma maliyetinin aktifleştirilmesine gerek olmadığına karar vermiştir (Karataş, 2010:125).

Bir döneme ait mali tablolar setinin üç farklı yerinde borçlanma maliyetlerine ilişkin bilgilere yer verilmelidir. Birincisi, finansman maliyetlerinin nasıl muhasebeleştirileceğine ilişkin bilgilerin yer aldığı Muhasebe Politikaları ve Değerleme Yöntemleridir. İkincisi, gelir tablosunda bulunan finansman giderleri tutarıyla ilgili dipnotta, aktifleştirilen borçlanma maliyetleri tutarı ve varsa aktifleştirme oranıdır. Üçüncüsü ise, finansman giderleri tutarının, faiz gelirlerinin düşülmesinden sonra elde edilmesi ya da yalnızca faiz ve benzeri giderlerinin toplamından oluştuğunun ortaya konmasıdır (Örten ve diğerleri, 2011:380).

Kapsamlı gelir tablosu, döneme ilişkin olarak, aşağıda yer alan tutarları gösteren kalemleri içermektedir (www.tmsk.org., [Taslak] TFRS...)

- (a) *Brüt faiz hasılatı (etkin faiz yöntemi kullanılarak hesaplanan),*
- (b) *Brüt faiz hasılatından bir indirim olarak gösterilen (yukarıdaki (a) kalemi), başlangıçtaki beklenen kredi zararlarının doneme dağıtılan payı,*
- (c) *Net faiz hasılatı (yukarıdaki (a) ve (b) kalemlerinin ara toplamı),*
- (d) *İtfa edilmiş maliyet üzerinden ölçülen finansal varlık ve finansal borçlara ilişkin tahminlerdeki değişikliklerden ortaya çıkan kazanç ve kayıplar,*
- (e) *Faiz gideri (etkin faiz yöntemi kullanılarak hesaplanan)*

5. ÖRNEK UYGULAMA

Gemi inşası işletmelerinin satmak amacıyla ürettikleri gemi, yat, yelkenli gibi mamulleri 6 aydan daha uzun sürede ürettikleri için özellikli varlıklar kapsamına girmektedirler. Bu işletmeler genellikle sipariş alarak çalışırlar ve ürettikleri varlıklar mamul olarak değerlendirilir. Mamullerin maliyeti direkt ilk madde ve malzeme, direkt işçilik giderleri ve genel üretim giderlerinden oluşmaktadır. Genel üretim giderlerinin içinde finansman giderleri de yer almaktadır. Gemi inşa işletmeleri, üretim maliyetlerinin yüksek olması nedeni ile özkaynağın yanı sıra yabancı kaynağa da ihtiyaç duymaktadırlar.(Dastan ve Erol,2011:69-71).

Ayrıca gemi inşasında kullanılan ilk madde ve malzemelerin büyük miktarı yurt dışından ithal edilmektedir. İthalatın kredili olması durumunda kambiyo kar/zararının, gümrük vergilerinin de mamul maliyeti ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir (Atsüren, 2004:130).

Mavi Yat Gemi İnşaat A.Ş. 06.04.2011 tarihinde Gezi Tur A.Ş.den yat siparişi almıştır.

1. Mavi Yat işletmesi, sipariş aldığı Gezi Tur işletmesinden 01.05.2011 tarihinde "1.400.000 avans almıştır. Yat üretimine başlanmıştır.

2. 01.06.2011 tarihinde (Z) Bankasından yat üretiminde kullanılmak üzere "800.000 tutarında yıllık %65 faiz oranı ile 5 yıl vadeli kredi kullanmıştır. Kredi faiz ve anapara ödemeleri her ayın sonunda gerçekleştirilecektir. Kredi (Z) bankası mevduat hesabına aktarılmıştır.

3. 15.06.2011 tarihinde "50.000 üretimde kullanmak üzere gemi sacı ve çelik borular satın alınmış ve (Z) bankası hesabına düzenlenmiş çek verilmiştir.

4. 01.07.2011 tarihinde kredinin ilk taksitinin ödemesi yapılmıştır.

5. 15.07.2011 tarihinde yurt dışından ilk madde ve malzeme alımında kullanılmak üzere \$400.000 değerinde hesap açılmıştır.Kur, \$1= "1.5000" dir.

6. 01.08.2011 tarihinde \$300.000 değerinde yurt dışından ilk madde ve malzeme satın alınması için yurt dışı sipariş avansı hesabı açılmıştır. 01.08 2011 tarihinde kur \$1 ="1.5500"dir. İlk madde ve malzeme ithalatı için

gümrük vergisi ve komisyonu, sigorta giderleri, nakliye giderleri, telafi edici vergi ve fonlar döviz tahsisi ile ilgili giderler ve harçlar gibi giderler bankadan ödenmiştir. Ayrıca %8 KDV de ödenmiştir.

7. Vadesiz mevduatta bulunan 500.000 15.08.2011 tarihinde 2 ay için vadeli mevduat hesabına aktarılmıştır.

8. 15.10.2011 tarihinde vadeli mevduattan 12.500.-faiz geliri tahakkuk etmiş ve vadesiz mevduat hesabına aktarılmıştır.

9. 31.12.2011 tarihinde dönem sonu nedeniyle kapanışlarla ilgili kayıtlar yapılmıştır.

10. 01.02.2012 tarihinde işçilerin grev ilan etmeleri nedeni ile iş bıraktıkları için üretime devam edilememiştir. Bankada bulunan 300.000.atıl kalmaması için vadeli hesaba aktarılmıştır.

11. 01.04.2012 tarihinde grev bitip işbaşı yapıldığı için vadeli hesaptan vadesiz hesaba aktarılmış ve 7.500 faiz tahakkuk etmiştir.

12. 01.07.2012 tarihinde ithalatta problem olması nedeni ile ilk madde ve malzeme alınmadığı için üretime ara verilmiştir. Bu süre içinde 200.000 ile bankada altın hesabı açılmıştır.

13. 15.08.2012 tarihinde ithalat problemi ortadan kalktığı için malzeme alımı için bekletilen altın hesabı Türk Lirası vadesiz hesaba aktarılmış ve 17.000 bir gelir elde etmiştir.

14. 31.12.2012 tarihinde üretim tamamlanmıştır.

15. Üretim tamamlandıktan sonra finansman giderinin kaydı

TMS 23 STANDARDINA GÖRE ÖRNEĞİN ÇÖZÜMÜ:

1-Avans alınması ile ilgili kayıt;

01.05.2.201		
100KASA HS	1.400.000,00	
340 AL SİP. AVANS		1.400.000,00
340.01.Gezi Tur		

2-Bankadan kredi alınması ile ilgili kayıt;

01.06.2011		
102 BANKALAR HS.	800.000,00	
102.01(Z) Bankası		
102.01.001Türk Lirası		
300 BANKA KRED. HS.		100.673,91
300.01(Z) bank.		
400 BANKA KRED. HS.		699.326,09
400.01 (Z) Bankası		

3-Malzeme alımının kaydı;

15.06.2011		
150İLK MAD. VE MALZ HS	50.000,00	
150.01Dir. ilkmad ve malz.	50.000,00	
150.01.001.Gemi sacı	30.000,00	
150.01.002Çelik boru	20.000,00	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	5.000,00	
103 VER.ÇEK VE ÖD. EM. HS.		55.000,00

TMS 23'ün 8. Paragrafına göre, işletmelerce bir özellikli varlığın, elde edilmesi, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri ilgili özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilir.

2011 ve 2012 yılı için her ay gerçekleştirilecek olan 12 aylık kredi ödemeleri şu şekildedir.

Aylar	300 Banka Kred	Faiz	BSMV	102 Banka Hs
Temmuz	7606,36	13440,00	672,00	21718,36
Ağustos	7740,54	13312,21	665,61	21718,36
Eylül	7877,08	13182,17	659,11	21718,36
Ekim	8016,03	13049,84	652,49	21718,36
Kasım	8157,43	12915,17	645,76	21718,36
Aralık	8301,33	12778,12	638,91	21718,36
Ocak	8447,77	12638,66	631,93	21718,36
Şubat	8596,78	12496,74	624,84	21718,36
Mart	8748,43	12352,31	617,62	21718,36
Nisan	8902,75	12205,34	610,27	21718,36
Mayıs	9059,80	12055,77	602,79	21718,36
Haziran	9219,61	11903,57	595,18	21718,36

4-Yukarıdaki tabloda verilen ödeme planına göre Temmuz ayı kredi borcunun ödeme kaydı;

01.07.2011		
300 BANKA KRED.HS.	7.606,36	
780 FİNANMAN GİDERİ HS.	14.112,00	
780.01.001Faiz	13.440,00	
780.01.002BSMV	672,00	
102 BANKALAR HS.		21.718,36
102.01.(Z) bankası		
102.01.001Türk Lirası hs		

5-İlk madde ve malzeme ithalatı için bankada \$ hesabı açılmıştır;

15.07.2011	
102 BANKALAR HS	600.000,00
102.01(Z) Bankası hs	
102.01.02 Döviz hs	
102.01.02.001Dolar hs.	
102 BANKALAR HS.	600.000,00
102.01(Z) Bankası	
102.01.01Türk Lirası hs	

6-İşletme \$300.000 değerinde ilk madde ve malzeme ithalatı yapacaktır. Mal bedeli henüz ödenmemiştir. (Kur \$1 =1.5500)

01.08.2011	
159VER. SİP. AVANS. HS.	465.000,00
159.01.Mal bedeli	
320 SATICILAR HS	465.000,00
320.02Yurt Dışı Satıcılar hs.	

10.08.2011 tarihinde mal bedeli banka aracılığı ile gönderilmiştir. Bu günkü kur \$1=1.6000 dir.

İthalatta malın fatura tarihi ile bedelin gönderilme tarihleri arasında kurda bir artış olursa 780.FİNANSMAN GİDERLERİ hesabına VEYA 159 VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI hesabının tali hesabı olan ‘Yurt Dışı Avansları’nın da alt hesabı olarak ‘Kur Giderleri’ hesabında takip edilir. Her iki durumda da 730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ HS’na aktarılarak maliyete eklenir. Ayrıca mal bedeli ve ithalatla ilgili giderlerde KDV’ne tabidir. KDV sanayi ürünlerinde %8 olarak ele alınmıştır (www.muhasabedergisi.com/oku.php?id=108&mak=56, Ali İhsan KAYACI)

a) Kur farkının Finansman Gideri olarak alınması kaydı;

10.08.2011	
320.SATICILAR HS	465.000,00
320.02Yurt Dışı Satıcılar hs	
780.FİNANSMAN GİD. HS.	15.000,00
780.02.İthalat kur farkları	
191.İNDİRİLECEK KDV.	38.400,00
102.BANKALAR HS.	518.400,00
102.01(Z)Bankası	
102.01.02Döviz hs.	
102.01.02.001Dolarhs.	

b) Kur farkının sipariş avansları hesabının tali hesabı olarak kaydedilmesi durumundaki kaydı;

<u>10.08.2011</u>		
320.SATICILAR HS.	465.000,00	
320.02.Yurt Dışı Satıcılar		
159.VER. SİP. AVANS.	15.000,00	
159.06.Kur Giderleri hs.		
191.İNDİRİLECEK KDV.HS	38.400,00	
102.BANKALAR HS		518.400,00
102.01.(Z)Bankası hs.		
102.01.02.Döviz		
102.01.02.001Dolar hs.		

İthalatla ilgili diğer giderlerin ödenmesinin kaydı

<u>10.08.2011</u>		
159VER. SİP. AVANS. HS.	43.000,00	
159.02.Yurt Dışı Avansları hs		
159.02.002.Gümrük V.	15.000,00	
159.02.003Faiz, Banka Kom.	7.000,00	
159.02.004Kom. ve diğ. Gid	13.000,00	
159.02.005Akreditif giderleri	8.000,00	
191.İNDİRİLECEK KDV HS.	3.440,00	
102 BANKALAR HS.		46.440,00
102.01(Z)Bankası		
102.01.02Döviz hs		
102.01.02.001Dolar hs.		

<u>10.08.2011</u>		
150 İLK MAD. VE MALZ. HS.	465.000,00	
150.01Direkt ilkmad. ve malz. hs		
150.01.003.İthal Makineleri	315.000,00	
150.01.004.Elektrik malz.	150.000,00	
730.GENEL ÜRETİM GİD. HS	58.000,00	
730.015İthalatla ilgili giderler		
730.015.001Gümrük V	15.000,00	
730.015.002Faiz bank kom.	7.000,00	
730.015.003Kom.ve diğ.gid	13.000,00	
730.015.004Akreditif gid	8.000,00	
730.015.005Kur farkı gid	15.000,00	
159.VER. SİP. AVAN. HS,		523.000,00
159.02.Yurt dışı sip.avansları		
159.02.001 Mal bedeli	465.000,00	
159.02.002 Gümrük V	15.000,00	
159.02.003 Faiz.bank.kom.	7.000,00	
159.02.004 Kom. diğ.gid	3.000,00	
159.02.005 Akreditif gid	8.000,00	
159.02.006 Kur farkı.gid	15.000,00	

23 Nolu Standarda 13.paragrafına göre borçlanılan fonların bir kısmı veya tamamının varlık için kullanılmasından öncelikle edilecek gelirler katlanılan borçlanma maliyetinden indirilir.

7-15.08.2011 tarihinde 500.000 2 Ay vadeli mevduat hesabına aktarılmıştır.

15.08.2011	
102BANKALAR HS	500.000,00
102.01(Z)Bankası	
102.01.01Türk Lirası hs	
102.01.01.02Vadeli hs	
102.BANKALAR HS.	500.000,00
102.01(Z)Bankası	
102.01.01.Türk Lirası	
102.01.01.01.Vadesiz	

8-Vadeli hesabın vadesinin dolması nedeni ile vadesiz hesaba aktarılmıştır.

TMS23'ün 12.paragrafına göre özellikli varlıklarla ilgili borçlanmalarda aktifleştirilecek borçlanma maliyeti tutarı fonların geçici olarak nemalandırılması ile sağlanan gelirlerin düşülmesi suretiyle belirlenir.

15.10.2011	
102BANKALAR HS	510.625,00
102.01.(Z) Bankası	
02.01.01Türk Lirası	
102.01.01.01.Vadesiz hs	
193.PEŞİN ÖD. VERGİ VE FON. HS.	1.875,00
193.1.Gelir vergisi	1.875,00
102BANKALAR HS.	500.000,00
102.01.(Z)Bankası hs	
102.01.01.Türk Lirası	
102.01.01.02Vadeli hs.	
642FAİZ GELİRLERİ HS	12.500,00

9-31.12.2011 tarihinde kredi faizinin ödenmesi ve hesapların kapatılmasının kayıtları.

Kredi ödemesi ile ilgili kayıt her ay yapıldığı varsayılmakta ,örnek olması açısından sadece temmuz ve aralık ayları yapılmıştır.

(Toplam 6 aylık kredi ödemesi faiz=78.677,39; BSMV=3.933,88)

31.12.2011	
300 BANKA KREDİLERİ HS	8.301,33
780.FİNANSMAN GİDERLERİ	13.417,03
780.01.001Faiz	12.778,12
780.01.002BSMV	638,91
102 BANKALAR HS.	21.718,36
102.01(Z)Bankası	
102.01.01Türk Lirası hs.	
102.01.01.01Vadesiz hs.	

6 aylık finansman giderinin yansıtma hesapları aracılığı ile 730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ'ne aktarılmıştır.

31.12.2011		
730.GENEL ÜRETİM GİD. HS.	82.611,39	
730.016.Borçlanma gid.		
730.016.01.faiz gid.	78.677,51	
730.016.02.BSMV	3.933,88	
781.FİN. GİD. YANS. HS		82.611,39
781.01.001.Faiz gid.	78.677,51	
781.01.002.BSMV	<u>3.933,88</u>	
31.12.2011		
710.DİR. İLK MAD. VE MALZ. GİD.	515.000,00	
150.İLK MADDE VE MALZ. HS.		515.000,00
150.01.D.İ.M.M.	515.000,00	
150.01.001 Gemi sacı	30.000,00	
150.01.002 Çelik boru	20.000,00	
150.01.003 İthal mak.	315.000,00	
150.01.004 Elekt.mak.	<u>150.000,00</u>	

TMS23'ün 12.paragrafına göre özellikli varlıklarla ilgili borçlanmalarda aktifleştirilecek borçlanma maliyeti tutarı fonların geçici olarak nemalandırılması ile sağlanan gelirlerin düşülmesi suretiyle belirlenir.

31.12.2011		
642.FAİZ GELİRLERİ HS	12.500,00	
730.GENEL ÜRET. GİD. HS.		12.500,00
730.017Faiz gelirleri hs		
31.12.2011		
781.FİNANSMAN GİD. YANS. HS	82.611,39	
781.01.001.Faiz gid	78.677,51	
781.01.002BSMV	3.933,88	
780FİNANSMAN GİD. HS.		82.611,39
780.01.001Faiz gid.	78.677,51	
780.01.002 BMSV	3.933,88	
31.12.2011		
151.YARI MAMUL-ÜRETİM HS.	643.111,39	
710.D.İ.M.M. GİD		515.000,00
730.GENEL ÜRETİM GİD		128.111,39

10. 2012 yılı itibari ile kredi borcu ödemeleri her ay düzenli yapılmıştır. Gerek yurt içinden gerekse yurt dışından ilk madde ve malzeme alımları yapılmıştır, tekrardan kaçınmak amacı ile muhasebe kayıtları yapılmamıştır. Farklı olaylarla örnekler verilmiş ve muhasebe kayıtları yapılmıştır.

01.02 2012 tarihinde işçilerin greve gitmeleri nedeni ile bankada bulunan 300.000,00 vadeli hesaba aktarılmıştır. İşe devam edilememesi

işletmenin elinde olan nedenlerden kaynaklanmasından dolayı grev olduğu ve işin devam edilemediği aylarda ödenen borçlanma giderinin ve elde edilen faiz gelirlerinin de dönem sonu hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

<u>01.02.2012</u>	
102.BANKALAR HS	300.000,00,
102.01.(Z)Bankası hs	
102.01.01Türk Lirası hs	
102.01.01.02.Vadeli hs	
102.BANKALAR HS	300.000,00
102.01.(Z) Bankası	
102.01.01Türk Lirası hs.	
102.01.01.01Vadesiz hs	

11-Şubat ve Mart ayı kredi ödemelerinin kaydı ve vadeli hesaptan vadesiz hesaba aktarılırken faiz geliri tahakkukunun kayıtları:

<u>01.03.2012</u>	
300BANKA KREDİLERİ HS.	8.596,78
780 FİNANSMAN GİD. HS	13.121,58
780.01 Faiz gid.	12.496,74
780.02BSMV	624,84
102BANKALAR HS	21.718,36
102.01(Z)Bankası hs	
102.01.01.Türk Lirası hs	
102.01.01.01.Vadesiz hs	

Mart ayı içinde 01.04 2012 tarihinde anapara="8.748,83; Faiz="12.352,31 ve BSMV="617,62 ödeme yapılmıştır.2 ay için vadeli mevduat hesabına "7.500,00 faiz geliri tahakkuk etmiştir.

<u>01.04.2012</u>	
102.BANKALAR HS	306.375,00
102.01.(Z)Bankası hs	
102.01.01.Türk lirası hs	
102.01.01.01.Vadesiz hs	
193PEŞ. ÖD. VERGİ VE FON HS.	1.125,00
102.BANKALAR HS.	300.000,00
102.01.(Z)Bankası	
102.01.01Türk Lirası hs.	
102.01.01.02Vadeli hs.	
642. FAİZ GELİRLERİ HS	7.500,00

TMS 23 standardının 20. ve 21. paragraflarına göre işletmelerde bir özellikli varlığa yönelik uzun ara verilen dönemler boyunca borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilir.

<u>01.04.2012</u>	
660.K. VADELİ BORÇ. GİD.	26.091,51
660.01.Faiz gid	24.849,05
660.02.BSMV	1.242,46
781.FİN. GİD. YANS. HS.	26.091,51
781.01.Faiz gideri	24.849,05
781.02.BSMV	1.242,46

Dönem sonunda 660 KISA VADELİ BORÇLANMA GİDERLERİ HS. ve 642 FAİZ GELİRLERİ HS.hs her ikisi de 690 DÖNEM KAR VEYA ZARARI HS'na aktarılacaktır.

12. 01.07.2012 tarihinde ithalattaki problem nedeni ile ilk madde ve malzeme eksikliğinden üretime ara verilmek zorunda kalınmıştır, bu durum işletmenin elinde olmayan neden olarak ortaya çıkmıştır.

İşletme bankasında bulunan "200.000,00 atıl kalmaması için altın hesabı açtırmıştır.

<u>01.07.2012</u>	
102.BANKALAR HS	200.000,00
102.01.(Z)Bankası	
102.01.03.Altın hs	
102.BANKALAR HS.	200.000,00
102.01(Z)Bankası	
102.01.01Türk Lirası hs	
102.01.01.01.Vadesiz hs.	

13- İthalattaki problemin ortadan kalkması nedeni ile altın hesabı vadesiz hs. aktarılmış ve "17.000,00 gelir elde edilmiştir.

<u>15.08.2012</u>	
102.BANKALAR HS.	214.450,00
102.01.(Z)Bankası hs	
102.01.01Türk Lirası hs	
102.01.01.01.Vadesiz hs	
193.PEŞİN ÖD. VERGİ VE FON	2.550,00
193.01 Gelir vergisi	
102.BANKALAR HS	200.00,00
102.01.(Z)Bankası hs.	
102.01.03Altın hs	
649.FAAL. İLG. DİĞ.GEL. KAR.	17.000,00

İşletmenin 7. Ve 8. aylarda da ödediği faiz giderleri üretilen mamulün maliyetine yüklenecektir.

Altın hesabından elde edilen gelirden mamul maliyetini azaltacaktır.

15.08.2012		
649.FAAL. İLG.DİĞ.GEL. KAR.	17.000,00	
730.GENEL ÜRETİM GİD.		17.000,00
730.018.Diğer gelirler.		

Standardın 14. Paragrafına göre: İşletmenin genel amaçlı olarak borçlandığı fonların bir kısmının, özellikli varlığın finansmanını karşılamak için kullandığı bir durum söz konusuysa; aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti tutarı, ilgili varlıkla ilgili yapılan harcamalara uygulanacak bir aktifleştirme oranı yardımı ile belirlenir. Bu aktifleştirme oranı, özellikli varlığa ilişkin yapılmış borçlanmalar hariç, işletmenin ilgili dönem süresince gerçekleştirdiği tüm borçlarına yönelik borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalamasıdır.

20.000 lik finansman ihtiyacı için:

B Bankası 60.000 % 8 Faiz Oranı

C Bankası 100.000% 10 Faiz Oranı

A.O. = $\frac{(Kredi\ tutarı\ 1 * F. O. 1) + (Kredi\ tutarı\ 2 * F. O. 2)}{Kredi\ Tutarı\ 1 + Kredi\ Tutarı\ 2}$

Kredi Tutarı 1 + Kredi Tutarı 2

A.O. : Aktifleştirme Oranı

F.O. : Faiz Oranı

A.O. = $\frac{(60.000 * 0,08) + (100.000 * 0,10)}{60.000 + 100.000} = 0,0925$

Aktifleştirme Tutarı = A.O. * Aktifleştirilecek borç miktarı

Aktifleştirme tutarı = 0,0925 * 20.000 = 1.850

01.09.2012		
730.GENEL ÜRETİM GİD. HS	20.000,00	
730.19.Elektrik tesisatı		
102 BANKALAR HS.		20.000,00
102.09.Diğer bankalar		

31.09.2012		
780FİNANSMAN GİD. HS	1.850,00	
300 BANKA KREDİLERİ HS		1.850,00
31.12.2012		
730.GENEL ÜRETİM GİD.	1.850,00	
781FİNANSMAN GİD. YANS.		1.850,00
		-

14-31-12-2012 tarihinde de 31.12.2011 tarihindeki gibi kapanış Kayıtları yapılacaktır. 31.12.2012 tarihinden itibaren üretimin tamamlanması nedeni ile borçlanma giderleri dönem sonu gider hesaplarına aktarılacaktır.

2013 yılı için her ay gerçekleştirilecek kredi ödemeleri şu şekildedir.

Aylar	300 BANKA KRED	FAİZ	BSMV	102 BANKA HS.
Ocak	9382,25	11748,68	587,43	21718,36
Şubat	9547,75	11591,06	579,55	21718,36
Mart	9716,18	11430,65	571,53	21718,36
Nisan	9887,57	11267,42	563,37	21718,36
Mayıs	10061,98	11101,31	555,07	21718,36
Haziran	10239,48	10932,27	546,61	21718,36
Temmuz	10420,10	10760,25	538,01	21718,36
Ağustos	10603,91	10585,19	529,26	21718,36
Eylül	10790,97	10407,04	520,35	21718,36
Ekim	10981,31	10225,76	511,29	21718,36
Kasım	11175,03	10041,27	502,06	21718,36
Aralık	11372,15	9853,53	492,68	21718,36

*Sadece Ocak ve Aralık ayı yevmiye kayıtları yapılmıştır. Diğer aylarda da aynı işlemler olduğu için tekrar aynı işlemler gösterilmemiştir.

Kullanılan 800.000 TL tutarındaki alınan krediyle ilgili olarak 31.12.2013 itibariyle: 300 BANKA KREDİLERİ HS., 780 FİNANSMAN GİD.HS., 102 BANKA HESABI'nda biriken tutarlar şöyledir:

300 BANKA KRED	:	124.178,68	
780 FİN. GİD.	:	136.441,64	
- Faiz	:	129.944,43	
- BSMV	:	6.497,21	
102 BANKA HS.	:	260.620,32	
31.12.2013			
661.UZUN VADELİ BORÇ. GİD.		136.441,64	
661.01Kredi faizi		29.944,43	
661.02 BSMV		6.497,21	
781.FİNANSMAN GİD. HS.			136.441,64
781.01.Kredi faizi		129.944,43	
781.02BSMV		6.497,21	
31.12.2013			
781 FİNANSMAN GİD.YANS.HS.		138.291,64	
780 FİNANSMAN GİDERİ HS.			138.291,64
31.12.2013			
400 BANKA KRED. HS.		153.171,20	
303 UZUN VAD KRED.ANAPARA TAKSİT VE FAİZLERİ HS.			153.171,20
303.01.A Bankası			

Standardın 22. Paragrafına göre: Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir.

SONUÇ

Globalleşen dünyamızda her geçen gün çığ gibi büyüyen küresel rekabet sonucu işletmeler finansman tercihinde bulunurken özkaynakları yetersiz kalabilmekte, yabancı kaynakları da kullanmak durumunda kalabilmektedirler. İşletmelerin yapacakları yatırımlarda borçlanma yolunu tercih etmeleri, borçlanma maliyeti kavramını giderek daha önemli hale getirmektedir. Türkiye’de Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları’nı aslına uygun olarak Türkiye için uyarlamaktadır. TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı, işletmelerin borçlanmalarında hangi varlıkların, ne şekilde muhasebeleştirileceğine dair açıklamalarını içermekte olup, bu çalışmada da “Stoklar” açısından borçlanmaların yansımaları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Özellikle içinde bulunulan dönemin bilançosundaki stoklar kaleminin, varlığın özelliğine göre aktifleştirilmesi veya dönem gideri olarak yazılması suretiyle, gelir tablosunda yer alması şeklinde ortaya çıkan etkileri incelenmiştir.

KAYNAKÇA

1. AKGÜN, Ali İhsan, “TMS 2 Stoklar Standardı Kapsamında Tam Maliyet ve Normal Maliyete Göre Düzenlenen Gelir Tabloları Karşılaştırılması” Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF Dergisi,2012, Cilt:17, Sayı:2, s:234
2. AKTAŞ, Harun, “Borçlanma Maliyetlerinin Ve Kur Farklarının SPK,UFRS,TMS Ve VUK’a Göre Muhasebeleştirilmesi (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)”, 2010, Ankara, Gazi Üniversitesi.
3. ATSÜREN, Can Volkan, Yat İnşaat Maliyet Analizi, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2004, İstanbul.
4. AYGÖR, Cezmi, “Türkiye Muhasebe Standardı – 14 Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi” archive.ismmmo.org.tr/02.03.2012, s:1
5. BAYRI, Osman, “Tekdüzen Muhasebe Sistemine ve Türkiye Muhasebe Finansal Raporlama Standartlarına Göre Bilançonun Biçimsel Yapısı, Kapsamı ve İçeriğinin Karşılaştırmalı Analizi, Mali Çözüm, sayı:98,2010)
6. ÇONKAR, Kemalettin, GÖKÇE Naciye, TELLİOĞLU FİDANCI, Tülay, “TMS 23 Kapsamında Borçlanma Maliyetinin Boyutları”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:36.

7. ÇONKAR, Kemalettin, "Yatırım Projelerinin Hazırlanması Ve Değerlendirilmesi (Ders Notu)", 2010.
8. DAŞTAN, Abdülkerim ve EROL, Sercan, Türk Gemi İnşaa Sanayi İşletmelerinde Muhasebe Bilgi Sistemi: Özellikli Muhasebe İşlemleri, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 13, Sayı 1, 2011, İzmir.
9. DELIÖTTE, Research and Development Expenditure, A Concept Paper, www.deliotte.com/in , July-2013.
10. DEMİR, Şeref, TMS TRFS VUK Değerleme Yaklaşımı, Nisan 2012.
11. ELİTAŞ, Cemal, UFRS (TMS-TFRS) Uygulamaları, Kasım 2011.
12. IFRS, Org/documents ,2012, Technical Summary.
13. İBİŞ, Cemal, "Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 4, 2001.
14. KARATAŞ, Muharrem, "Borçlanma Maliyetlerinin UMS 23, Kobiler İçin UFRS ve VUK Kapsamında Değerlendirilmesi", Mali Çözüm Dergisi, Sayı:98, 2010, s.123.)
15. MİRZA, Abbas, Ali, ORELL Magnus and HOLT Graham, *IFRS: Practical Implementation Guide and Workbook*. U.S.A: John Wiley and Sons, Inc, 2008.
16. ÖRTEN Remzi, KAVAL Hasan, KARAPINAR Aydın, "Türkiye Muhasebe Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları", 2011, Ankara:Gazi Kitapevi, s.208)
17. ÖZERHAN Yıldız ve YANIK Serap, TMS TFRS, 2012.
18. SELVİ, Yakup, "Etkin Faiz Yöntemi Ve Finansal raporlamadaki Önemi: Vadesine Kadar Elde Tutulacak Sabit Getirili Yatırımlarda Uygulanması", İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Anabilim Dalı Yönetim Yıl:20 Sayı: 6,4 Ekim 2009
19. SEVİLENGÜL, Orhan, "Genel Muhasebe", 2009, S: 471
20. SÖNMEZ, Feriştah, "14 No'lu Türkiye Muhasebe Standardı Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi" Yaklaşım Dergisi Sayı 129 ve 130, 2003.
21. TENKER, Nejat, Finansal Muhasebe, 2.Baskı, Ankara, 1999.
22. UFRS Cep Kitapçığı, 2008.
23. YAPAN, Ahmet, www.MuhasebeTR.com, erişim tarihi:05.05.2011
24. YOLCU, İlnur , "MUGT ile TMS Uyumlaştırması Örnek Hesap Planı (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)", 2010, İstanbul, Marmara Üniversitesi)

25. ZAFİF, Figen, “Finansman Giderleri ile ilgili Yasal Düzenlemeler ve Uluslararası Muhasebe Standartları ile Muhasebe Temel Kavramları Açısından incelenmesi”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*,1(2),1999
26. <http://www.ifrs.org/Documents/IAS23.pdf>/10.01.2013
27. www.iasplus.com/en/news/standarts/standart6/25.01.2013
28. www.muhasabedergisi.com/oku.php?id=108&mak=56, Ali İhsan KAYACI /27.01..2013
29. www.muhasabe.gen.tr/mevzuat/vuk/GenelYazilar/vukmd274_02.htm, Ejder AYANOĞLU/ 08.01.2013
30. www.okansarioğlu.com/finansal-kaldıraç/08.01.2013
31. www.tdk.org.tr/ 22.04.2012
32. [www.tmsk.org/KOBİ TFRS 25.Paragraf/](http://www.tmsk.org/KOBİ_TFRS_25.Paragraf/) 29.05.2012
33. [www.tmsk.org/TMS 23 Borçlanma Maliyetleri/](http://www.tmsk.org/TMS_23_Borçlanma_Maliyetleri/) 30.06.2012
34. [www.tmsk.org/TMS 39 Finansal Araçlar](http://www.tmsk.org/TMS_39_Finansal_Araçlar)
35. www.tmsk.org , [Taslak] Türkiye Finansal Raporlama Standardı X Finansal Araçlar: İtfa Edilmiş Maliyet ve Değer Düşüklüğü/15.01.2013.
36. www.webmuhasabe.com
37. VUK Md. 275